

(1) ספר שמות פרק יז

(ז) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמִרִיבָה עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת ה' לֵאמֹר הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין:
(ח) וַיָּבֵא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִים:

(2) רש"י על שמות פרק יז פסוק ח

ויבא עמלק – סמך פרשה זו למקרא זה, לומר אני תמיד ביניכם ומזומן לצורכיכם, ואתם אומרים היש י"י בקרבנו אם אין (שמות י"ז:ז), חייכם הכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים לי ותדעו היכן אני, משל לאדם שהרכיב בנו על כתיפו ויצא לדרך היה אותו הבן רואה חפץ, ואומר אבא טול חפץ זה ותן לי והוא נותן לו, וכן שנייה וכן שלישיית פגעו באדם אחד אמר לו אותו הבן ראית אבא, אמר לו אינך יודע היכן אני השליכו מעליו ובא הכלב ונשכו.

(3) שמות רבה כו:ב

מה כתיב שם (שמות י"ז) היש ה' בקרבנו אם אין ויבא עמלק, וכי מה ענין זה אצל זה משל לתינוק שהיה רוכב על כתיפו של אביו וראה חבירו של אביו אמר לו ראית את אבא, אמר לו אביו אתה רוכב על כתפי ואתה שואל עלי, הריני משליכך ויבא השונא וישלוט בך, כך אמר הקב"ה לישראל אני נשאתי אתכם על ענני כבוד ואתם אומרים היש ה' בקרבנו לפיכך יבא השונא וישלוט בכם הוי ויבא עמלק.

(4) מדרש תנחומא (בובר) פרשת יתרו ד

למה היו ישראל דומין, לאחד שהיה רוכב על כתיפו של אביו, והיה רואה דבר של חפץ, ואמר לאביו ליקח לו, ולקח לו, כן פעם שני, ופעם שלישי, עד שהן מהלכין ראה אדם אחד אמר לו ראית את אבי [אמר לו אתה רוכב על כתפי וכל מה שאתה מבקש אני עושה לך ואתה אומר לו ראית את אבי] מה עשה השליכו מעל כתיפו, ובא הכלב ונשכו,

(5) כך היו ישראל, כשיצאו ישראל ממצרים, מיד הקיפו אותם ענני כבוד, בקשו מן הוריד להן הקב"ה, בקשו שליו הביא להם, שנאמר ותאותם יביא להם (תהלים עח כט), היה נותן להם כל צרכם, התחילו מהרהרים ואומרים היש ה' בקרבנו אם אין (שמות יז ז), אמר להם הקב"ה חייכם אני מודיע אתכם הרי הכלב בא ונושך אתכם, ומי הוא זה זה עמלק, שנאמר ויבא עמלק.

(6) מזרחי על שמות פרק יז פסוק ח

ויבא עמלק סמך פרשה זו למקרא זה כו'. באלה שמות רבה. דרשא בעלמא הוא, כי בהכרח היה שתסמך פרשה זו למקרא זה, מאחר ששני המעשים היו ברפידים. אבל התימה מרש"י ז"ל שהניח כל מה שדרשו בסמיכות כל התורה כלה ולא הביא בפירושו רק הסמיכות שאין שם מקומו בלבד, שהוא קרוב לפשוטו של מקרא, ופה הביא המדרש של זה הסמיכות שהוא בהכרח שתסמך פרשה זו לזו להיותן שניהם במקום אחד.

(7) גור אריה על שמות פרק יז פסוק ח

סמך פרשה זו כו'. מקשים (רא"ם) על דברי רז"ל דהרי כאן מקומו של כתוב, דהרי ברפידים היו (פסוק א), וכתוב "וילחם עם ישראל ברפידים", ולא יזה מקום יסמוך, ואני אומר כי דברי חכמים נכונים, כי הם ז"ל דקדקו בכתוב "ויבא עמלק", והוי ליה למכתב 'ויצא עמלק' כדכתיב (דברים ב, לב) "ויצא סיחון", "ויצא אדום" (במדבר כ, כ), ובכל מלחמה שייך לומר כך, ולמה כתיב "ויבא עמלק", ולכך דרשו כי הפרשה הזאת סמוכה למעלה וכו' עד ובא הכלב ונשכו, לכך אמר "ויבא עמלק", כי הם אמרו (פסוק ז) "היש ה' בקרבנו", ולכך "ויבא עמלק" עליהם. והמדקדק בדברי חכמים ימצא כי לא דבר ריק הוא, רק ממנו:

(8) דברי דוד על שמות פרק יז פסוק ח

ולוי נראה דקשה לרש"י למה אמר 'וילחם עם ישראל ברפידים', והלא כבר נשתנה שם זה, דכתיב: ויקרא שם המקום מסה, או לפחות לא היה לו להזכיר כלל כאן המקום, ע"כ פירש דדרשינן סמיכות. והכוונה שמה קרא שם המקום מסה לפי שהיו ישראל מספקים אם יש ה' בקרבם, ובא הכלב עמלק וילחם עמהם וראו שיש ה' בקרבם תמיד, ע"כ חזר שם המקום 'רפידים' כבראשונה, ובטל שם 'מסה' ובטל הספק שלהם, וזה דבר נכון מאוד:

(9) באר יצחק על שמות פרק יז פסוק ח

באמת כי הסמיכות הזו כראוי כי הוצרך להסמך כאן להיותם ב' מאורעות שאירעו זה אחר זה בזמן וגם היו שניהם במקום אחד ברפידים מקום חנייתם עתה אבל הוא מדרשת דורשי רשומות להיות הענין הזה נלמד ממילא על ידי סמיכות המקרים הללו בפעל והם תלונותם על דבר המים ומלחמת עמלק זה לזה בזמן ובמקום ולא שנלמד על ידי סמיכות הכתבן בספר דבר זה אחרי זה מיד

(10) ספר משכיל לדוד על שמות פרק יז פסוק ח

ויבא עמלק סמך וכו'. אף על גב שאין דרכו של רבינו לדרוש סמוכין אלא כשנכתבו שלא על הסדר וכמו שהרגיש הרא"ם ז"ל מכל מקום שאני הכא דמכדי עמלק לאו ברפידים הוה מותביה אלא בארץ שעיר שהוא סמוך לארץ כנען והוצרך לצאת ממקומו למקום רחוק לערוך מלחמה עם ישראל מאי שנא דלא אתא מקמי הכי באילים או במדבר סין והואיל ולא בא מיד שם היה יכול להמתין עד שיעברו דרך ארצו ומ"ט בא דוקא השתא ברפידים ומשני שהכל מן השמים: